

Maj 1961

Det Bästa

ur Reader's Digest

De bägge stjärnadavokaterna Darrow och Bryan, fotograferade under rättegången

UPI

JAG VAR DEN ÅTALADE I APPROCESSEN

AV JOHN T. SCOPES

För 35 år sen stod författaren till denna artikel åtalad för att ha undervisat om utvecklingsläran. Här låter han oss återuppleva de dramatiska episoderna under "approcessen", som tilldrog sig hela världens uppmärksamhet och har fått ge stoffet till den prisbelönta filmen "Inherit the Wind"

DET GICK en susning genom den till trängsel fyllda tingsalen i den lilla staden Dayton i Tennessee, när jag trängde mig fram och slog mig ner på min plats. Det var en stekande varm junidag 1925. Närmast mig vid svarandesbord satt den berömda brottmålsadvokaten Clarence Darrow. Mitt emot oss, lojt fläktande sig med en solfjäder av palmblad, satt åklagar-

(Eftertryck förbjudet)

sidans stora kanon, den "silvertungade" William Jennings Bryan, trefaldig demokratisk presidentkandidat och ledare för fundamentalisterna, den religiösa rörelse som stod bakom åtalet mot mig.

Bara några veckor tidigare hade jag varit en okänd läroverkslärare i en småstadshåla. Nu var jag huvudpersonen i en rättegång som följdes med spännt intresse världen runt. På vittnesbänken satt en hel rad framstående vetenskapsmän, med professor Kirtley Mather från Harvarduniversitetet i spetsen, alla hitresta för att vittna till min förmån. Över hundra journalister hade infunnit sig, och till och med en radioreporter — det var första gången en rannsaking inför jurydomstol skulle gå ut i etern.

"Var inte orolig, min unge vän, vi ska nog ge dom en del att bita i", viskade Darrow och lade en lugnande arm kring mina axlar när rättsens ordförande tog plats på det upphöjda domarsätet.

Rabaldret kring min ringa person hade brutit ut kort efter det jag flyttat till Dayton som biologilärare och fotbollstränare vid läroverket där. I flera år hade det laddat upp sig till sammanstötning mellan fundamentalisterna och "modernisterna". Fundamentalisterna höll benhårt på att Bibeln, även Gamla testamentets skapelsehistoria, måste förstås efter bokstaven. Modernisterna åter anslöt sig till den av Charles Darwin kring mitten av förra århundradet framlagda utvecklingsläran som hävdade att alla levande varelser, även människorna och aporna, härstammade från ett gemensamt ursprung.

Fundamentalisterna hade en stark ställning i Tennessee, och delstatens lagstiftande församling hade nyligen antagit en lag som förbjöd lärare att i skolorna meddela undervisning om "några teorier som står i strid med skapelsehistorien sådana den framställs i Bibeln". Denna lag var direkt riktad mot Darwins utvecklingslära och kallades därför allmänt för anti-evolutionslagen. En ingenjör vid namn George Rappelyea, som var övertygad Darwinist, brukade sitta på Robinsons Drugstore och disputerade med ortsborna om den nya lagen. Under en av dessa dispyter framhöll Rappelyea att det var omöjligt att undervisa i biologi utan att komma in på utvecklingsläran. Eftersom biologin hörde till mina ämnen, skickade man efter mig för att inhämta min åsikt.

"Rappelyea har rätt", sa jag. "I så fall har ni brutit mot lagen", sa Robinson, värden på drogstoren. "Det har alla andra biologilärare också", svarade jag. "Det redogörs för utvecklingsläran i den lärobok vi använder."

Då kom Rappelyea med ett förslag. "Jag tycker vi ska dra det här inför domstol", sa han, "så vi får se hur lagen står sig."

När åtalet väcktes mot mig den 7 maj 1925, var det ingen, allra minst jag själv, som anade att målet skulle svälla upp till en av den amerikanska rättshistoriens mest ryktbara processer. Amerikanska förbundet för de medborgerliga rättigheterna tillkännagav att det skulle föra min sak vidare ända till Förenta staternas högsta domstol, om så erfordrades, för att få fastslä-

get att "en lärare har rätt att säga sanningen utan att bli kastad i fängelse". Därefter erbjöd sig Bryan att biträda åklagaren, varpå den berömda advokaten Clarence Darrow omedelbart svarade med att erbjuda sig att försvara mig. Slumpen hade fogat det så att jag aldrig hade träffat Darrow, men däremot Bryan, som hade högtidstalat på collegeet när min årsklass avlade sin slutexamen. Jag beundrade honom, även om jag inte delade hans åsikter.

När rättegången den 10 juli tog sin början, hade vår lilla sömniga och sedesamma stad — befolkning 1.500 — närmast antagit karaktären av ett tivoli. Husen längs huvudgatan var behängda med baner

och vimplar, gatorna kring tingshuset var belamrade med skrangliga salustånd, som lockade med varm korv, uppbyggelseböcker och vattenmeloner. Väckelsepredikanter hade slagit upp sina tält och stod där och manade förbipasserande att tänka på sin eviga välfärd. Lantbor från den omgivande bergsbygden, övervägande fundamentalister, strömmade till för att heja på Bryan i hans kamp mot de "otrogna främlingarna". Bland dem befann sig också antievolutionslagens författare, John W. Butler, en 49-årig odalman som aldrig hade satt sin fot utanför

John T. Scopes UPI

dentligt lärde juristen Arthur Garfield Hays. I denna rättegång, där religionen spelade en nyckelroll, låg försvaret i händerna på en agnostiker, Darrow, en katolik, Malone, och en jude, Hays. Min far hade rest ner från Kentucky för att vara hos mig under rättegången.

På domarens anmodan inledde en präst från staden rättsförhandlingarna med en kort bön, varpå man skred till utseendet av jurymännen. Av de tolv förklarade tre att de aldrig hade läst någon annan bok än Bibeln. En tillstod att han inte kunde läsa. "Det var

mig en satans jury", grymtade min far när de edsvurna hade intagit sina platser.

När den inledande knivkastningen om juridiska formaliteter mellan åklagarsidan och försvarsidan var undanstökad, reste sig Darrow och tog till orda: "Min vän allmänne åklagaren säger att John Scopes vet varför han sitter här", började han med sin sonora, en aning släpiga stämma. "Det vet jag också. Han är här därför att okunnigheten och bigotteriet gör sig breda, och tillsammans utgör de en mäkta stark kombination."

Bryan satt och bet i sin solfjäder medan Darrow långsamt promenerade runt i den bakugnsheta salen och mullrade vidare: "I dag är det lärarna i de statliga skolorna, i morgon blir det lärarna i privatskolorna. Därefter kommer turen till tidskrifterna, böckerna, tidningarna. Snart nog kommer man att stå emot man, tro emot tro, och innan vi vet ordet av är vi på marsch bakåt till det glorioösa femtonhundratalet, då fanatikerna tände bål för att bränna dem som dristade sig att försöka sprida en smula förnuft, upplysning eller kultur."

"Den fördömda hedningen!" hördess en kvinnostämma ljudligt viska när han slutade sitt anförande.

Dagen därpå inleddes förhöret med åklagarsidans vittnen. Två av mina ägna elever intygade, under generade leenden åt mitt håll, att jag hade meddelat dem undervisning om utvecklingsläran, men de tillade att de inte hade tagit skada av det. Den ene av dem, en begåvad fjortonåring vid namn Howard Morgan, förklarade att jag hade lärt att människan var ett

däggdjur precis som korna, hundarna och katterna.

"Han sa väl inte att en katt är det samma som en människa?" frågade Darrow.

"Nej, sir", svarade pojken. "Han sa att människan har tankeförmåga."

"Man kan verkligen tvivla på den saken ibland", fräste Darrow.

När förhöret med åklagarsidans vittnen var avslutat, steg Bryan upp och vände sig till juryn. Den fråga som skulle avgöras här var enkel och klar, sa han. "Den som är kristen tror att människan kommer från ovan. Evolutionisterna tror att hon kommer från nedan." Åhörarna fnissade och Bryan började bli varm i kläderna. Höttande med en biologilärobok i ena handen gick han till attack mot vetenskapsmännen på vittnesbänken.

"Bibeln", dundrade han med sina djupa orgeltoner, "skall inte drivas ut ur denna sal av experter som har rest hundratals kilometer för att betyga att de kan förena utvecklingsläran, som placerar våra förfäder i urskogen, med den kristna synen på människan såsom skapad av Gud till hans avbild och satt här på jorden för att tjäna Hans syften i den gudomliga världsplanen."

När han slutat och stod där i en teatralisk pose, med hakan trotsigt framskjuten och blixtrande ögon, klappade åhörarna i händerna och ropade "Amen". Men alla kände ändå att det var något som fattades. Det fanns inte mycket kvar av den flammade lidelsen från gamla dar, då Bryans våltalighet hade svept fram som en prärieeld på demokraternas nomineringsmöten. Det verkade som

om åhörarna tyckte att deras hjälte inte hade gjort helvetet så hett för de otrogna som man hade hoppats.

Dudley Field Malone reste sig höftigt för att svara. "Advokat Bryan har inte ensamrätt på att föra Bibelns talan", sa han. "Det finns andra människor i det här landet som har vikt hela sitt liv åt Gud och religionen. Advokat Bryan har med lidelse och entusiasm vikt lejonparten av sitt liv åt politiken."

Bryan satt och småklunkade ur en vattenkaraff, medan Malone med en stämma som ljöd allt malmfullare predikade tankefrihetens evangelium och anklagade Bryan för att vilja anstifta en tvekamp på liv och död mellan vetenskapen och religionen. "En tvekamp med sanningen är från början förlorad", dundrade han. "Sanningen segrar alltid — och det är vi inte rädda för. Sanningen behöver inte advokat Bryan. Sanningen är evig, odödlig, och behöver ingen människa till sitt stöd!"

När Malone satte sig ner blev det dödstyst i salen några ögonblick, sedan bröt det ut en bifallsstorm, som var både starkare och långvarigare än den Bryan hade inhöstat. Jag överraskade mig själv med att dunka Malone i ryggen (den tunna kavajen kändes alldeles våt). Men fastän Malone hade gått segrande ur den oratoriska kraftmätningen med Bryan, beslöt domaren att vetenskapsmännen inte skulle få höras som vittnen för försvaret.

När vi kom ut under lunchpausen myllrade det av utsocknes folk på gatorna. I alla hörn stod gatuförsäljare och ropade ut sina varor. En butik

hade satt upp en stor skylt med texten: DARWIN HAR RÄTT — KOSTYM FÖR ER. (Det var J. R. Darwins beklädnadsmagasin.) En klipsk person hade hyrt ett skyltfönster där han utställde en stor apa, och folk betalade villigt tio cent per person för att beskåda kreaturet och grunna på om det var en släkting eller ej. "Det stackars kräket satt hopkurat i ett hörn med händerna för ögonen", skrev en journalist. Den store kritikern och språk-

mannen H. L. Mencken satt i bara kortkalsongerna under en elektrisk fläkt och författade bitande rapporter, och det mumlades om att man borde sätta honom på en stängselslana och bära ut honom ur stan till straff för att han hade kallat de hedervärda Daytonborna för bondtölpär.

För den olidliga hettans skull, och även därför att man fruktade att det älderstigna golvet i tingsalen kunde ge vika under tyngden av så många människor, flyttade rätten ut under lönnarna efter pausen. De över två tusen åhörarna satt på träbänkar, i gräset eller på taken till parkerade bilar eller hängde halvvägs ut genom fönstren i tingshuset.

Den eftermiddagen bjöd på rättgångens klimax. På grund av anti-evolutionslagens avfattning nödgades åklagarsidan inta ståndpunkten att Bibeln i alla avseenden måste tolkas efter bokstaven. Det gav Darrow tillfälle att spela ut sitt trumfäss: han kallade Bryan till vittne för försvaret! Domaren såg minst sagt häpen ut.

"Vi önskar höra honom i egenskap av bibelsakkunnig", förklarade Darrow. "Hans ställning som auktoritet på Bibeln är erkänd i hela världen."

Bryan, som väl visste hur slug Darrow var, anade oråd, men han kunde inte rimligtvis dra sig undan en sådan utmaning. I många år hade han föreläst och skrivit om Bibeln, han hade bekämpat darwinismen i Tennessee redan före antievolutionslagets tillkomst. Nu gick han beslutsamt fram till vittnesskranket med palmsolfjäderna framför sig, som om den hade varit ett svärd att driva fienden på flykten med.

Darrow framställde sina frågor i lugn och saklig ton. Bryan svarade bestämt och trotsigt, ackompanjerad av hänförelse "Amen" från mängden. Han bekräftade oreserverat att han trodde på varje Bibelns bokstav.

Darrow läste högt ur Första Mosebok: "Och det vart afton, och det vart morgon den första dagen." Därpå frågade han om Bryan trodde att solen skapades på den fjärde dagen. Darrow svarade att det gjorde han. "Hur kunde det bli afton och morgon utan någon sol?" frågade Darrow. Bryan torkade svetten från sin kala hjässa under tystnad. Det hördes halvkvädda fnissningar från några av de ivrigaste bokstavstrognarna. Darrow stod och tänjde i sina ljusblå byxhångslen och snurrade med glasögonen medan han fortsatte förhöret. Han frågade Bryan om han till bokstaven trodde på historien om Eva, och Bryan svarade jakande.

"Och ni tror på att Gud straffade ormen genom att döma den att kräla på sin buk?"

"Ja, det tror jag."

"Har ni i så fall någon uppfattning om hur ormen förflyttade sig tidigare?"

Nu skratade åhörarna öppet, och Bryan blev askgrå i ansiktet. Han höjde rösten och solfjäderna i hans hand skakade.

"Herr ordförande", sa han. "Jag ska besvara alla advokat Darrows frågor på en gång. Hela världen ska få veta att denne man, som inte tror på Gud, begagnar sig av en rättgång i staten Tennessee för att begäbra Honorom..."

"Jag protesterar mot det uttalandet", ropade Darrow. "Vad jag gör är att fråga ut er om era narraktiga idéer som inte en enda förnuftig kristen på denna jord tror på."

Domaren bankade med klubban för att få tyst och ajournerade förhandlingarna till följande dag. Bryan stod ensam och övergiven. Det gjorde mig ont om den gamle mannen när jag såg hur folk trängde sig förbi honom för att skaka hand med Darrow.

Målet överlämnades till juryn vid middagstid på följande dag. Jurymannen drog sig undan till ett hörn av gräsmattan och överlade viskande i exakt nio minuter, varpå de intog sina platser igen och deras ordförande gav sin fällande utsaga: "Skyldig". Raulston dömde mig att betala 100 dollar i böter samt att bestrida rättgångskostnaderna.

Dudley Field Malone betecknade domen som "ett segerrikt nederlag". Av lojalitet mot sin bleknade idol hälsade enstaka sydstatstidningar domen som en seger för Bryan. Men Bryan själv var en bruten man. Han dog i Dayton två dagar efter rättgången.

Jag fick erbjuda om att återuppta min lärtjänst, som jag hade varit

suspenderad från i avvaktan på domen, men tackade nej. Några av professorerna som hade kommit för att vittna skaffade mig ett stipendium vid Chicagouniversitetet, så att jag kunde fortsätta mina naturvetenskapliga studier. Sedan fick jag plats som geolog i ett oljebolag, som skickade mig till Sydamerika och Louisiana.

Helt nyligen återsåg jag Dayton för första gången sedan rättegången. Själva den lilla staden hade inte förändrats mycket på de 35 år som gått. Men på en höjd ovanför den ligger det nu ett universitet — William Jennings Bryan-universitetet.

YYYYYYYYYYYY

Tänkvärda tankar

BEATNIKEN går snart samma väg som den amerikanska buffeln, med vilken han har en slående likhet. -B.H.

ATT komma för sent till ett cocktailparty är ungefär som att försöka hoppa på en karusell i full fart. -D.B.

MAN KAN inte avgöra varför en man är som han är förrän man träffat hans hustru. Hon är kanske anledningen. -F.P.J.

Där förtrollande med den första kärleken är att vi inte vet att den kan ta slut. -Disraeli

UTHÅLLIGHET, det är när händer och fötter fortsätter att arbeta fast huvudet säger att det är omöjligt. -B.M.

ERR SKÄL till att jag inte dricker, är att jag vill veta när jag har det trevligt. -Lady Astor

EN KRIS är en internationell konflikt som varar så länge att vi hinna lokalisera den på kartan. -B.V.

NÄR NI inte längre kan låta bli att berätta allt för en kvinna, älskar ni henne. -Paul Géraldy

UNGDOMEN är de snabba förändringarnas tid. Mellan tolv och sjutton till exempel, åldras föräldrarna hela tjugu år. -*Changing Times*